

भारतीय-विद्या-भवनम्, मुम्बई-७

(सरल - संस्कृत - परीक्षा - विभागः)

संस्कृत-प्रारंभः

SAMSKRITA PRARAMBHA

(समयः १०.३० तः १२.३०)

(पूर्णांकाः ५०)

सूचना : दो अंक सुलेख के लिए सुरक्षित हैं ।

(Two marks are reserved for good handwriting.)

प्र.१. निम्नलिखित में से किन्हीं दो श्लोकों का अर्थ हिन्दी/अंग्रेजी/माध्यमभाषा में लिखिए ।

Write the meaning of any two of the following verses in Hindi/English/Medium language.

(१) उदारस्य तृणं वित्तं शूरस्य मरणं तृणम् ।

विरक्तस्य तृणं भार्या निःस्पृहस्य तृणं जगत् ॥

(२) यस्यास्ति वित्तं स नरः कुलीनः स पण्डितः स श्रुतवान् गुणज्ञः ।

स एव वक्ता स च दर्शनीयः सर्वे गुणाः काश्चनमाश्रयन्ते ॥

(३) धनिकः श्रोत्रियो राजा नदी वैद्यस्तु पञ्चमः ।

पञ्च यत्र न विद्यन्ते न तत्र दिवसं वसेत् ॥

प्र.२. निम्नलिखित वाक्यों में से किन्हीं दस का अनुवाद हिन्दी/अंग्रेजी/माध्यमभाषा में कीजिए ।

Translate any ten of the following sentences in Hindi/English/Medium language.

(१) मनुष्यः प्रतिदिनं सूर्यं पश्यति । (२) अहं वृद्धः अतः न क्रीडामि । (३) सः भोजनाय शीघ्रं गच्छति । (४) अहं कृष्णवर्णः न अस्मि । (५) अत्र सुन्दरम् उद्यानम् अपि अस्ति ।

(६) सायंकाले भ्रमणं स्वास्थ्याय लाभप्रदं भवति । (७) वृद्धाः अपि सायंकाले अत्र आगच्छन्ति । (८) भ्रमणेन तु शरीरं सबलं भवति । (९) तव मन्दिरं सुन्दरम् अस्ति ।

(१०) तव गृहात् अहम् इदानीम् एव आगतः । (११) बाला अत्र आगता । (१२) तेन पत्रं न लिखितम् ।

प्र.३. निम्नलिखित में से किन्हीं दस वाक्यों का संस्कृत में अनुवाद कीजिए ।

१०

Translate any ten of the following sentences in Sanskrit.

(१) तुम घर में क्या करते हो ? (२) वह इस समय यहाँ नहीं आता है । (३) वहाँ कौन खेल रहा है ? (४) वह वहाँ पानी पीता है । (५) क्या तुमने हाथी नहीं देखा ? (६) वह अंग्रेजी पढ़ेगा । (७) मैं एक पत्र लिखूँगा । (८) घोड़ा तेज़ दौड़ता है । (९) मैं पुस्तक पढ़ता हूँ । (१०) वह स्नान नहीं करता है । (११) वह सूर्य को देखता है । (१२) तुम नहीं खेलते हो ।

(1) What do you do in the house ? (2) He does not come here at this time. (3) Who is playing there ? (4) There he drinks water. (5) Have you not seen an elephant ? (6) He will read English. (7) I shall write a letter. (8) Horse runs fast. (9) I read a book. (10) He does not take bath. (11) He sees the sun. (12) You do not play.

प्र.४. निम्नलिखित लोकोक्तियों में से किन्हीं चार का अर्थ हिन्दी/अंग्रेजी/माध्यमभाषा में लिखिए ।

४

Write the meaning of any four of the following proverbs in Hindi/English/Medium language.

(१) अग्निदाहादपि विशिष्टं वाक्पारुष्यम् । (२) नैकं चक्रं परिभ्रमति । (३) नास्ति रत्नम् अखण्डितम् । (४) न चेतनवतां वृत्तिभयम् । (५) न वंशवृक्षेषु फलन्ति द्राक्षाः ।

प्र.५. निर्देशानुसार रूप लिखिए ।

Give forms as directed.

(क) “अस्मद्” शब्द के रूप सभी विभक्तियों में लिखिए ।

४

Write all declensional forms of the word “अस्मद्”.

(ख) “गम् (गच्छ)” धातु के वर्तमान काल में सभी रूप लिखिए ।

४

Write all forms of the root “गम् (गच्छ)” in the present tense.

प्र.६. (क) किन्हीं दो का सन्धि विच्छेद कीजिए ।

Disjoin any two Sandhis.

(१) विद्याध्ययनम् । (२) सुरेन्द्रः । (३) महैश्वर्यम् ।

(ख) किन्हीं दो की सन्धि कीजिए ।

२

Join the Sandhi of any two.

(१) वधू + उक्तम् (२) गङ्गा + ऊर्मिः (३) महा + ऋषिः । (४) छिन्ना शीघ्र

प्र.७. रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए ।

४

Fill in the blanks.

(१) त्वं.....वदसि । (२) मम गृहे भोजनं । (३) सः.....पाकगृहे ।

(४) सः.....लसुनं... । (५) दाडिमस्य रसेन जायते ।

* * *